

pastinaak. Andere planten die huidprikkelend kunnen werken zijn, behalve de pastinaak: *Primula obconica*, — *sinensis*, — *Sieboldi*, — *curtusoides*, — *mollis*, — *Arendsi*, *Chrysanthemum indicum*, verschillende *Clematis*soorten, *Hedera Helix*, *Ruta graveolens*, *Humulus lupulus*, *Origanum majorana*, *Solanum Lycopersicum*, *Dictamnus fraxinella*, *Helleboris viridis*, *Solanum dulcamara*, *Eucalyptus globulus*, verder talrijke *Cactaceae*, *Asclepiadaceae* en vooral *Euphorbiaceae*.

Laportea moroides en *Rhus toxicodendron* kunnen zelfs aanleiding zijn tot allerheftigste huidaandoeningen, die gepaard gaan met hevige algemeene reactie. Soms zelfs is direkte aanraking van de plant niet noodig, om de huidaandoeningen te voorschijn te roepen. Het zich bevinden in een kamer, waarin *Primula obconica* of het wandelen voorbij een exemplaar van *Rhus toxicodendron* is soms voldoende.

De verschijnselen zijn in de lichte gevallen: jeuken en roodheid van de handen, speciaal branderige interdigitaalheid, de huid wordt rood, zwelt en is pijnlijk. Verder kunnen dan roode papels ontstaan die weer kunnen overgaan in blaasjes, soms zelfs groote blazen vormen. Dit kan zich uitbreiden van de handen op onderarmen, gelaat, borst, genitalien, enz. Soms treedt koorts op en lymfklierzwellings. In ernstige gevallen kunnen de blazen veretteren en zelfs heeft men wel tijdelijke verlammingen van beide beenen gezien. Meestal gaan deze verschijnselen in 1—1½ week terug, maar enkele gevallen met letalen afloop zijn bekend. Deze ernstige verschijnselen zijn speciaal bij *Rhus*-soorten gezien.

Een zeer aardig boekje over plantengiften is: F. K a n g i e s s e r, Vergiftungen durch Pflanzen und Pflanzenstoffe. Jena, Gustav Fischer.

H. W. BERIUSOHN, Med. docts.

Notenkrakers op zee. — Varende op de hoogte van de Belgische kust zag ik Vrijdagmorgen, 28 Oct., op de verschansing een tweetal notenkrakers zitten. De dieren waren weinig schuw, zoodat ik op mijn gemak de fraaie en eigenaardige teekening van bruin en wit kon bewonderen. Waar ze gebleven zijn weet ik niet, daar ik ze bij 't aan tafel gaan uit 't gezicht verloor.

Groningen, 1 Nov. 1921.

H. VAN DIJKEN, Marconist s.s. „Maartensdijk.”

Libellentrek. — Woensdag 25 Mei was ik 's morgens 10 uur op de Duinen van Westerschouwen en ik zag daar over de duintoppen in ééne richting van West naar Oost duizenden, ja honderdduizenden, misschien waren het wel millioenen van die groote libellen (wij noemen ze op het dorp „heeren” of „glazenmakers”) vliegen, wel gedurende 2 uur. Zij vlogen zoo dicht, dat zij onzen weg belemmerden en herhaaldelijk tegen je aansootten. Nooit heb ik zoo iets gekend. Lang er naar kijkende zou men werkelijk duizelig worden van dien ononderbroken vlucht.

Den anderen dag op den zelfden tijd waren er slechts enkelen.

Ik heb ook in Oosterbeek in Mei op een warmen avond wel eens gezien, dat meikevers kwamen aanzetten uit de uiterwaarden naar de bosschen.

JOH. WESSELINK.

Libellen en Vogeltrek. — In jaargang XIX, aflev. 5¹) van de „Levende Natuur” vind ik enkele interessante mededeelingen over libellentrek. De libellen werden door den heer J. W. Kessler waargenomen op enkele dagen van midden Juni, in talrijke exemplaren in N. Oostelijke richting over den Haag vliegend. De soort determineerend, kwam hij met Brehm op *Libellula quadrimaculata*. Ook in 1900 en 1889 was dezelfde soort trekkend waargenomen (zie hierover het artikel van den Heer Thijssse in De Lev. Nat. van Juli 1900).

Tevens meldt in diezelfde aflev. van jrg. 19 de heer H. G. van Everdingen een trek van millioenen libellen in Z.W.(i) richting op 16 Juni. Deze waarnemingen hebben betrekking op 't jaar 1914.

Bizonder trof me nu de libellentrek van 17, 18 en ook nog 19 October in de Hollandsche duinen. Ik ging 's morgens om 9.30 wandelend van den Haag naar Noordwijk aan Zee op den 17en October. Daar ik meer aandacht schonk aan den vogeltrek op deze mooie warme Trekmaandagen, lette ik er eerst niet op, maar weldra viel me toch de groote libellen-

1) Zie verder nog de waardevolle mededeelingen in aflev. 7 en 12 van dienzelfden Jaarg.